

ESPERANTA KULTURO KAJ ĜIA INSTRUADO

Ilona Koutny

Interlingvistikaj Studoj, AMU, Poznano, Pollando

Por AMO 75 en Kulturcentro Greziljono

Enkonduke

- ▣ Ĉu esperanta kulturo aŭ Esperanto ponto inter kulturoj?
- ▣ Renee Triolle: Esperanto estas 'kaŝita interkulturilo'
- ▣ Francois Lo Jacomo: a celo estas **konatigi aliajn kulturojn**
- ▣ **Post rapida ripeto de Eo-kulturo ni vidu ĝian instruadon**
- ▣ **KION? KIAM? KIEL?**

1. Kulturo

- ▣ Multaj difinoj estas:
- ▣ → plej larĝa kompreno: ĉion kion homoj kreas kaj ĉirkauas ilin
- ▣ Arto kaj ĉiutaga kulturo (K + k), t.e.formala, organizita kulturo kaj populara kulturo
- ▣ **Arto:** arkitekturo, skulpturo, pentrarto, aplikataj artoj, literaturo, teatro, filmo, muziko, kantado, dancado
- ▣ **Ĉiutaga kulturo**
- ▣ Videbla k nevidebla (kp la cepo-modelon de Hofstede): aĵoj (manĝaĵoj...), eventoj k pensmaniero
- ▣ **Kulturo k lingvo:** ĉio reflektiĝas en la lingvo (portanto de kulturo kaj ĝi mem estas parto de la kulturo)

2. Arto en Esperantio – limigita

- ▣ 2.1. arkitekturo, skulptado
- ▣ Skulptaĵoj ekzistas: ĉefe statuoj de Zamenhof
- ▣ 2.2. pentrarto kaj aliaj aplikaj artoj
- ▣ Malmultaj, ekz. Tiuj, kiuj pentras:
 - ▣ en HU Ködmönné, Eszes Mária; en DE Helga Plöttner
- ▣ Katalin Kovats: La juvelarto

2.3. Muziko, kantado, dancado

- ▣ * **Esperantigitaj (popol)kantoj, furorkantoj**
- ▣ – esperantistaj kantistoj (Fabrice Morandeu, Zuzanna Kornicka el PL, Anjo Amika el HU) aŭ
- ▣ – iuj artistoj kantas ankaŭ e-e (Jacques Yvart, Dinnyés József el HU)
- ▣ * **Originalaj kantoj k muziko por esperantista publiko**
- ▣ JoMo, Kajto, Ĵomart k Nataŝa, Jerzy Handzlik, Jonny M.
- ▣ Afrikaj ensembloj **dancoj** de diversaj popoloj
- ▣ Rolo de **Vinilkosmo** (Floréal Martorell): eldonado de muzikaj KD-oj de diversaj bandoj
- ▣ *

2.4. Literaturo

- ▣ Originala k tradukita – grava por la lingvo
- ▣ Ĝeneralaj temoj aŭ esperantistaj temoj
- ▣ Historio de Eo-literaturo (Minnaja, Silfer, Sutton)
- ▣ Ĉu esperanta arto aŭ arto de esperantistoj??

2.5. Teatro

- ▣ Malmultaj eblecoj, plej ofte amatoroj ludas, ekz. TESPА
- ▣ Monodramoj de Jerzy Fornal
- ▣ Vidu la historion de teatro de Zofia Banet-Fornalowa
- ▣ Profesia aktoro Saša Pilipović (Serbio) kun amato Georgo Hanzlik (Pollando, kiu kunlaboris por pluraj prezentaĵoj).
- ▣

2.6. Filmoj

- ▣ Multekostaj, malmultaj profesiaj aktoroj esperantistaj
- ▣ * Angoroj – la unua **originala filmo en Eo**, posta filmo kun Schafner: *Incubus*
- ▣ Gerda malaperis el la libro de Piron
- ▣ * **Esperanta dublaĵo**: En Eŭropo ie; Mefisto (Oscar-premia filmo de István Szabó) en la 80-aj en HU
- ▣ * **Esperantaj enmetaĵoj** (vortoj aŭ teksto): Diktatoro (The Great Dictator)
- ▣ * **Dokumentaj filmoj** de Roman Dobrzynski: 100-jara Eo, Oomoto, Bona Espero
- ▣ [Kinarto kaj ni](#), antologio pri Esperanto en kino, 1990

3. Gazetaro

- ▣ Monataj internaciaj kaj naciaj; Fakaj revuoj
- ▣ Retaj novaĵoj. Vikipedio
- ▣ **SMG aldonas:**
- ▣ Revuo Esperanto, Kontakto, IPR (pedagogio)
- ▣ Gazetaraj komunikoj de UEA, EKO-komunikoj

EKO
2022
Esperiga
Komunikado

Subtene al la regiona, landa kaj loka agado

UEA

ilei

IF EF

Kunlaborantoj: Rob Moerbeek, Gbeglo Koffi, François Lo Jacomo

4. Radio, televido

- ▣ Radioelsendoj: pola radio, Vatikana radio, Radio Havana
- ▣ Retaj elsendoj kiel la pola retradio (Barbara Petrzak), Muzaiiko
- ▣ **Televido:** nur provoj, ekz. en Brazilo, Ĉinio

5. Kulturo kaj lingvo

- ▣ Kulture ŝarĝitaj vortoj, esprimoj
- ▣ Sabine Fiedler pri frazeologiaĵoj: internaciaj kaj propraj
- ▣ Aleksander Melnikov pri esperantonimoj kaj scio de tipa esperantisto
- ▣ Manko de komuna baza instruado, ensociiĝo!
- ▣ Ĝentilecformoj (Koutny): salutoj, alparoloj, peto, danko, rifuzo diskutstrategioj, esprimo de opinio

Fino por nun

- ▣ La nuna prezento kovras eble du trionojn de la materialo. Kun pli da rimedoj, ni iam kompletigos la prezenton.

